

Епидемиолошке карактеристике карцинома дојке

Свет

Карцином дојке представља најчешћи малигни тумор у оболевању и умирању код жена широм света. Према последњим доступним подацима Светске здравствене организације и проценама Међународне агенције за истраживање рака, у свету је у 2022. години регистровано око 2,3 милиона новооболелих жена свих узраста од карцинома дојке (просечна стопа оболевања је износила 46,8 на 100.000), док је око 670.000 жена умрло од ове болести (просечна стопа умирања је износила 12,7 на 100.000). Рак дојке се јавља у свим земљама широм света код жена било које старости након пубертета, али са растућим стопама оболевања у старијем животном добу. Глобалне процене броја оболелих и умрлих жена од рака дојке откривају значајне неједнакости у оптерећењу друштва овом болешћу у складу са степеном развијености друштва. Тако у земљама са веома високим Индексом људског развоја (*Human Development Index* – HDI), једној од 12 жена ће бити постављена дијагноза рака дојке током живота и једна од 71 жене ће умрети од ове болести. Насупрот томе, у земљама са ниским Индексом људског развоја, само једна од 27 жена добије дијагнозу рака дојке током живота, а једна од 48 жена ће умрети од ове болести.

Очекује се да ће се број жена са карциномом дојке до 2040. године повећати и да ће се регистровати три милиона новооболелих и преко један милион смртних случајева од ове малигне локализације. Као најчешће дијагностикована малигна болест код жена у свету, карцином дојке и даље оптерећује здравствене системе, поготово у земљама у развоју где се региструју високе стопе морталитета, као и континуирани пораст стопа инциденције.

Европа

У Европи се региструје више од пола милиона новооболелих жена од карцинома дојке са знатно већом стопом оболевања (75,6 на 100.000) од оне регистроване глобално у свету и у Србији. Од карцинома дојке је у 2022. години у Европи умрло више од 144.000 жена и стопа умирања износила је 14,6 на 100.000. Главни циљ Глобалне иницијативе за карцином дојке Светске здравствене организације (*WHO Global Breast*

Cancer Initiative) је смањење смртности од карцинома дојке за 2,5% годишње, чиме би се избегло 2,5 милиона смртних случајева узрокованих овом врстом рака на глобалном нивоу и у периоду од 2020. до 2040. године. Три кључне активности за постизање овог циља су: рано откривање, правовремена дијагноза и свеобухватан третман карцинома дојке. Уколико се открије на време, лечење карцинома дојке може бити веома успешно у преко 90% случајева.

Република Србија

Карцином дојке је најчешћи малигни тумор у оболевању и умирању код жена у Србији. У просеку сваке године (2016–2022) у Србији се регистровала 4481 новооболела жена од ове врсте малигног тумора. Просечна стандардизована стопа инциденције износила је 68,1 на 100.000 жена свих узраста. У истом периоду, у просеку је од ове врсте рака умрло 1711 жена и просечна стандардизована стопа морталитета износила је 19,7 на

Према последњим подацима Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”, у Републици Србији 2022. године регистровано је 4489 новооболелих и 1646 умрлих жена од рака дојке. Стопа оболевања од рака дојке код жена у Републици Србији износила је 72,2 на 100.000, а стопа умирања 19,2 на 100.000 жена. У односу на просечну регистровану стопу оболевања од малигнух тумора дојке у Републици Србији, виша стопа оболевања је регистрована у Војводини (79,5/100.000). Такође, више стопе оболевања од тумора дојке, у односу на просечну, регистроване су у дванаест округа у Републици Србији. Највише стопе су регистроване у Севернобачком (111,1/100.000) и у Севернобанатском округу (105,0/100.000).

Као и у случају оболевања, нешто виша стопа умирања од тумора дојке је регистрована у Војводини (19,25/100.000) у односу на просечну регистровану стопу у Србији. Истовремено, када говоримо о стопама умирања, у дванаест округа су регистроване више стопе од просечне забележене у Републици Србији. Највише стопе су регистроване у Севернобачком (24,4/100.000) и у Нишавском округу (23,0/100.000).

Према проценама Глобалне иницијативе за рак дојке Светске здравствене организације (WHO *Global Breast Cancer Initiative*) жене у Србији се налазе у средњем ризику од оболевања и високом ризику од умирања од ове малигне локализације.

Рак дојке се чешће јавља у узрасту после 40. године, али највише узрасно-специфичне стопе оболевања су у просеку регистроване у узрасту од 65. до 74. године. У случају умирања регистроване стопе морталитета пропорционално расту почев од 45. године и највише су у узрасту 75 и више година. У последњих седам година, упркос варијацијама у стопама инциденције и морталитета, региструје се благо смањење стопа оболевања и умирања од рака дојке код жена. Како би се смањио морталитет од карцинома дојке и оптерећење друштва овом болешћу потребни су свеобухватни напори и јавноздравствене мере за контролу рака, почевши од примарне превенције, преко раног откривања болести и скрининга, па до правовременог лечења жена оболелих од ове болести.

Извори:

<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/breast-cancer>

<https://gco.iarc.who.int/media/globocan/factsheets/populations/900-world-fact-sheet.pdf>

<https://gco.iarc.who.int/media/globocan/factsheets/cancers/20-breast-fact-sheet.pdf>

<https://www.batut.org.rs/>